

ČESKOSLOVENSKO NA VZESTUPU (1925-1929)

Klíčová slova: mezinárodní spojenecké smlouvy, kolektivní bezpečnost, roztržka s Vatikánem, skupina Hradu, (druhé) parlamentní volby 1925, vítězství agrárníků, panská koalice, kolaborant Tuka, třetí prezidentská volba, konjunktura ekonomiky, modernizace průmyslu, strojírenství

ČSR a kolektivní bezpečnost

- hlavním spojencem **Francie** – v lednu 1924 podepsána **spojenecká smlouva**
- vážným soupeřem stále Maďarsko – ani po podpisu Trianonské smlouvy nepřestalo uvažovat o změně hranic
- Německo se zavázalo respektovat hranici s Francií a Belgií, záruku hranic na východě však nepřijalo
- roku 1924 Československo společně s Francií a Řeckem navrhlo **všeobecný garanční pakt – ženevský protokol**, zavazující ke společné obraně proti útočníkům; pro nezájem většiny států nevešel v platnost

Problémy a úspěchy

- čs. zahraniční politika usilovala jak ve SN, tak v rámci Malé dohody zejména o **zajištění celkové mezinárodní bezpečnosti**
- ke specifickým problémům patřil **vztah ČSR k Vatikánu** – roku 1925 došlo k otevřené roztržce (důvody: státní oslavy svátku mistra Jana Husa, boje o majetek církve, různé názory na odluku státu a církve atd.)
- až v prosinci 1927 byl **vleklý spor zažehán podpisem smlouvy** o způsobu soužití státu a církve

Příprava druhých voleb

- vládní koalice přestala spolupracovat, klesal vliv prezidenta Masaryka
- Masarykovi přívrženci utvořili volné uskupení, nazývané **skupina Hradu**
- politika Hradu považována do poloviny 20. let velkou částí veřejnosti doma i v zahraničí za záruku a symbol demokratického vývoje státu
- od poloviny 20. let **roste počet odpůrců Hradu** (důvodem především klesající vliv jedné z jeho hlavních opor - sociální demokracie)

Výsledky voleb z listopadu 1925

- změny v politické orientaci voličů
- nejvíce hlasů získala **agrární strana**
- druzí byli komunisté, třetí lidovci a teprve čtvrtí sociální demokraté
- vlády se opět ujala Švehlova všennárodní koalice, bylo však třeba hledat nové partnery mezi německými stranami i na Slovensku
- v říjnu 1926 se utvořila tzv. **panská koalice** – tvořily ji jen strany občanské (poprvé Hlinkova ľudová strana*, němečtí agrárníci a křesťanští sociálové), strany se socialistickým programem přešly do opozice
- zahraniční politiku bez ohledu na stranickou příslušnost řídil nadále Edvard Beneš

* Po odhalené kolaboraci svého člena Vojtěcha Tuky s maďarskou vládou odchází ľudová strana z vládní koalice a nadále se zaměřila na uznání Slováků za svébytný národ a prosazení autonomie Slovenska.

Masaryk znovu prezidentem

- květen 1927: třetí prezidentská volba
- Masaryk zprvu nenacházel podporu ani u celé vládní koalice
- situaci pomohl zvládnout až ministerský předseda Švehla: „Bez Masaryka není Československa.“

Hospodářský rozvoj

- ve 2. pol. 20. let procházela ekonomika (průmysl a zemědělství) ČSR dlouhou **konjunkturou**, zaznamenala vzestup i rozvoj
- **průmysl modernizován**, zavádění technických novinek do výroby
- **průmysl strojírenský** nejrozvinutější – Janečkova pražská zbrojovka (1929: motocykly JAWA), pražská továrna Aero (1930: automobily „aerovky“), plzeňské Škodovy závody
- hlavním obchodním partnerem Německo

Mladé Československo se i po uzavření pařížských mírových smluv do budoucna obávalo Maďarska, které se jen velmi neochotně vzdalo Slovenska, a zejména Německa, které odmítalo respektovat východní hranici. Proto usilovalo např. o bilaterální spojeneckou smlouvu s Francií, proto vstoupilo do tzv. „Malé dohody“ tří států. Krize ve vládní koalici vyústila v listopadu 1925 do vyhlášení předčasných parlamentních voleb, v nichž následování druhými komunisty a třetími lidovci zvítězili Švehlovi agrárníci. Nově utvořená panská koalice zahrnovala pouze strany občanské, neboť strany se socialistickým programem přešly do opozice. V třetí prezidentské volbě v květnu 1927 zvítězil „opět“ Tomáš G. Masaryk. Ekonomika státu zaznamenala v 2. polovině 20. stol. konjunkturu, průmysl byl modernizován a mezi nejrozvinutější průmyslová odvětví náležela strojírenská výroba.

JAWA 500, r. 1929

AERO 500, r. 1930